

Hjälpmedels- och förrådsenheten
Tommie Vesterlund
Tfn:
E-post: tommie.vesterlund@regionjh.se

2026-05-06

Beskrivna förutsättningar och behov om hostmaskiner

Hostmaskin används på barn och vuxna i sjukhusmiljö och i hemmiljö, för att avlägsna sekret hos personer med nedsatt hostförmåga, tex vid neuromuskulär sjukdom. Nedan beskrivs argument som framförts under utredningen om att införa hostmaskiner i hjälpmedelscentralens sortiment

Den specialiserade sjukvården har framfört starka önskemål om att införa förskrivningsbara hostmaskiner i Hjälpmedel- och förrådsenhetens sortiment.

Fysioterapeuter på Barn- och ungdomshabiliteringen beskriver att de träffar flera barn som i sitt habitualtillstånd har problematik kopplat till andningsorganen, där det bland annat ofta är svårt med slemmobilisering. Det påverkar energin, det allmänna måendet och livskvaliteten. Dessa barn drabbas lätt av lunginflammationer och andra luftvägsrelaterade besvär, vilket kan leda till behov av inneliggande vård.

Det är inte många patienter, men av de som bedöms ha behov av hostmaskinsbehandling och får det, ser fysioterapeuterna goda effekter:

- Färre inläggningar på grund av luftvägsrelaterade besvär
- Färre eller lindrigare luftvägsinfektioner
- Förbättrad syresättning
- Mer energi och förbättrade förutsättningar till delaktighet
- Även fysioterapeuter på medicin och IVA ger liknande bild av nyttan med hostmaskin

Idag beställer fysioterapeuter själva förbrukningsmaterial utanför upphandling och behöver undersöka sortiment hos olika återförsäljare samt beställa till enheterna. Det kan ibland resultera i långa väntetider för material.

Det finns idag också ett system där fysioterapeuterna själva antecknar patienter som har hostmaskiner i hemmet. Fysioterapeuterna håller själva koll på var maskinerna finns och när de behöver returneras. Det finns risk att hostmaskiner går sönder och att det inte finns någon i lager att ersätta med. Då kan inte patienter fortsätta med behandlingen. Även patienter som bedöms ha behov, har risk att inte få behandling långsiktigt då patienter med störst behov behöver prioriteras.

Ibland uppstår akuta situationer på avdelningar, där hostmaskin anses vara en prioriterad behandling. I sådana situationer behöver personalen hitta en "ledig" maskin och förbrukningsmaterial och lösa situationen. Vi behöver gå runt på

mottagningar och leta maskiner eller låna den inköpta från IVA vilket kan innebära att IVA står utan maskin. Detta är stressande för de fysioterapeuter som arbetar, men också för patienten som väntar på behandlingen. Ofta har dessa patienter en svår slemproblematik och nedsatt kraft att mobilisera slemmet.

Personal i sjukvården anser att mottagningar och IVA som provar ut hostmaskiner ska kunna hyra/köpa in för maskiner för utprovning och att därefter kunna förskriva utrustning och förbrukningsmaterial via HMC vid behov för långvarigt bruk hos patienter.

I samband med inläggning på Norrlands Universitetssjukhus i Umeå kan patienter få hostmaskin förskriven. Patienten kan därefter överflyttas till Östersunds sjukhus utan hostmaskinen och då behöva låna klinikägd hostmaskin. Det skulle vara mer kvalitetssäkert om hostmaskin fanns som förskrivningsbart hjälpmedel från Hjälpmedelscentralen.

Om hjälpmedelscentralen skulle tillhandahålla hostmaskiner skulle det innebära en mer jämlik vård för patienter än hur det är idag och en minskad etisk stress hos personalen. Hjälpmedelscentralens sortiment bör anpassas efter behov, vilket bör regleras efter en tid. På så sätt skulle kostnaden kunna hållas nere på den nivå som är rimlig, maskinerna skulle också kunna servas och lagas i tid så att de håller längre, vilket borde vara mer kostnadseffektivt.

Av Sveriges 21 regioner tillhandahåller 12 regioner hostmaskiner för användning i hemmet från "Hjälpmedelscentral" eller likande, 2 Regioner tillhandahåller det från enheten "Medicinsk apparatur i hemmet", 2 Regioner tillhandahåller det från "Medicinteknisk avdelning" och 5 Regioner lånar ut hostmaskiner som är klinikägda. Region Jämtland Härjedalen lånar ut ca 10 klinikägda hostmaskiner.

Region Norrbotten, Region Västerbotten och Region Jämtland Härjedalen upphandlar tillsammans avtal gällande inköp av hostmaskin, tillbehör och reservdelar.

Om Region Jämtland Härjedalen väljer att införa förskrivningsbara hostmaskiner i ordinarie sortiment skulle det skattningsvis initialt behöva köpas in 10 hostmaskiner. Därefter behöver Regionen skattningsvis köpa in ca 2 hostmaskiner per år. Region Västerbottens och Norrbotten har infört hostmaskiner i hjälpmedelssortiment

Inköpskostnad per maskin är 45 000 kr. Skattad årskostnad för tillbehör (utan förekomst av infektion) är ca 4 700 kr. Vid infektion och besvär av mycket sekret kan kostnaderna för förbrukningsmaterial öka betydligt. Priserna tagna efter 2024 års kostnadsbild.

.